

ПЛОВНИ ПУТ

(Никола Врањковић: *Бремејлов*, ауторско издање, Београд, 2014)*...И љубав**Ми ко њене сенке**Ми смо увек иза или испред ње...*

Требало је чекати више од десет година да се појави друга књига песама Николе Врањковића, једног од најдаровитијих уметника са ових простора, како би се разрешила још увек актуелна – у суштини лажна – дилема да ли се рок поезија може сматрати уметношћу. Јер стихови у књизи *Бремејлов* су пре свега поезија, а то што представљају неодвојиви сегмент музичког феномена званог *Блок аут*, једног од најважнијих б(р)ендова на простору екс-југословенске рок сцене – само је срећна околност за српску културу. Можемо претпоставити да је ово збирка песама које фановима Николине музике углавном нису непознате. Стога су можда у предности они који ту музику не познају јер се, док читају песме, неће у себи борити са њиховим добро познатим мелодијама. Као што се боримо ми који песме „Две хиљаде и кусур година“, „Задржи свој дах“, „Beltaine“ и друге читамо у ритму њихове моћне музичке интерпретације. А потпуно је небитно да ли је овим стиховима претходила музика или обрнуто, све док црпе надахнуће једно из другог.

У поређењу са претходном збирком песама (*За овде или за ѿнећии*, Београд, 2001), у *Бремејлову* примећујемо знатно стишанији тон: време младалачког бунта, буке и беса је прошло („умор ми је давно победио бес“). Такође, готово у потпуности су изостале и ангажоване песме, омеђене цинизмом и мање-више прозирним алузијама на политичку свакодневицу наших распарчаних живота. Доминантно осећање у овој збирци јесте резигнираност уморног и помало мрзовољног човека који се овога пута окренуо дијалогу са самим собом и са понеким ближњима. Оно што је заједничко обема збиркама јесте присутност снажног песниковог осећања неприпадања свету око себе – свету у којем је сваки креативни импулс анестезиран свеопштом апатијом и баналношћу, и у којем се беспоговорно пристаје на просек и јалову конфекцијску уметност. У тој имитацији живота, ми се праћакамо заглибљени у лимбу отужне свакодневице – у ствари, „живимо као у муљ укопане олупине/ не тонемо, нико нас не извлачи, али пропадамо“.

И док трагамо за одговорима и смислом, измиче нам срећа („Сваки ми је осмех полуосмех/ свака ми срећа полусрећа/ само ми брига и туга целе“), измиче нам љубав („ми ко њене сенке/ ми смо увек иза или испред ње“), измиче и сам живот („гледаш испред себе/ шта даље/ гледаш иза себе/ што даље“). Међутим, погрешно би било

закључити да је ово збирка искључиво меланхоличних или песимистичних тонова некаквог неприлагођеног песника који у оној пословичној „кули од слоноваче“ лamentsира над злим усудом балканског човека. Јер, чак и након спознаје да су нам многи путеви били погрешни и многа питања остала без одговора, овај песник би у борби која се зове живот „још да смета“ и свакако да није „спреман за катул-ферман“.

Лајтмотив ове збирке је пловидба, што је реч која у песмама Николе Врањковића увек има снажан семантички набој. Стога насловна кованица *бремејлов*, тај неологизам архаичног призвука, више сугестиван него загонетан, даје тон целој збирци. Јер живети значи непрестано носити бреме – живот је *бремејлов*, живот је *йловни йуиш*, непредвидив и несталан, који тече између обале сна и обале јаве, у вечитом трагању за смислом и за – *шифром огласка*. То су и називи три дела ове књиге – *Бремејлов*, *Пловни йуиш* и *Шифра огласка* – у којима је сабрано шездесетак песама, различитих по облику, ритму, мелодији, па и по квалитету. И за овакву неуредначеност у квалитативном смислу постоји прихватљиво оправдање – иако би појединим песмама биле добродошле језичко-стилске корекције, за армију обожавалица Врањковићевих песама, који већину ових стихова знају наизуст, представљало би право светогрђе уколико би се променила иједна реч, а камоли стих или строфа. Другачије речено, популарност Врањковићевих песама у свету домаће рок музике, у којем многе од њих имају канонску вредност, онемогућава било какве интервенције у стиховима. Наравно, у *Бремејлову* се налази и знатан број нових, први пут објављених песама, од којих ће неке пре или касније добити и свој музички облик.

Песнички језик Николе Врањковића је понегде потпуно деестетизован, свесно лишен стилских украса, чак огољен до сирових израза и фраза из свакодневног језика и колоквијалних конструкција. Међутим, и када није лексички богата, ова поезија је мисаоно дубока, искрена и доживљена, и као таква уметнички заокружена. Узмимо за пример само оних неколико песама (могли бисмо их назвати *дунавским* песмама) које говоре о песниковој љубави према Дунаву – а које спадају међу уметнички најуспелије у овој збирци („Не причај никоме своје снове“, „У заветрини“, „На путу за Кладово“ и друге). Рефлективне или љубавне, смиренијег ритма, испеване у слободном стиху, оне одишу животном мудрошћу и пуноћом. Такође, има у *Бремејлову* и занимљивих поетских минијатура које одликује сажет афористички исказ и духовита игра речима, док је херметичност, својствена првој Врањковићевој збирци поезије, овде потпуно изостала.

Посебан део ове књиге чини *Ајендикс*, где се налази неколико веома занимљивих прозних остварења која наговештавају још један таленат Николе Врањковића – приповедачки – и дају свеобухватнију слику о поетици овог ствараоца. Реч је о жанровски потпуно различитим прозним облицима, тако да можемо да прочитамо једну хармсовски интонирану цртицу („Симултанка“), једну духовиту и сатиричну причу („Кастрација потенцијала“), једну поетско-прозну конструкцију („Сликари“) и једну мемоарску прозу („Једна прича“), својеврстан дневнички запис, свакако најинтимнији у овом корпусу прозних текстова.

У некој будућој (зачудо, још увек ненаписаној) антологији југословенске рок поезије морало би се наћи барем неколико песама из збирке *Бремејлов*. У овој књизи, у којој

се понекад може наслутити далеки ехо стихова неких великих српских песника (пре свих Мирослава Антића и Васка Попе), као што се може чути и крик Милана Младеновића, откривамо зрелог ствараоца који је својим аутентичним песничким изразом обележио једну епоху у српској музици. Док чекамо нове песме Николе Врањковића, пожелимо му „миран, тих и пегав“ Дунав.